

Istinomjer-odgovori

Datum: 29.4. 2022.

1. Da li se išta poduzelo ka poboljšanju obrazovanja od objavljivanja ovih rezultata?

Promjene u obrazovanju, kao i podizanje kvalitete nastavnog procesa u svrhu boljih učeničkih postignuća ne događaju se brzo ni u jednom obrazovnom sustavu, niti su pozitivni efekti uvedenih promjena brzo vidljivi.

Bitno je postojanje opredjeljenja i stava u našoj državi kako su promjene nužne te kako se konstrukcija promjena mora zasnivati na pouzdanim i objektivnim pokazateljima provedenih istraživanja.

Osim loših PISA 2018 rezultata **kod petnaestogodišnjaka** ne treba zaboraviti ni TIMSS 2019 rezultate, posebno zato što su oni vezani za nastavne planove i programe i loše rezultate učenika **4. razreda osnovne škole** te jasno signaliziraju kako **problemi u BiH školstvu počinju već u prvim godinama formalnog obrazovanja**.

Značajna promjena koja je već sada vidljiva u većini bosanskohercegovačkih obrazovnih sustava odnosi se na aktivnosti razvoja predmetnih kurikuluma zasnovanih na Zajedničkoj jezgri **definiranoj na ishodima učenja**, koju je razvila Agencija. Podsjetimo kako je ova promjena samo jedna od preporuka međunarodnih istraživanja.

Kako bi pomogla proces transformacije obrazovanja u BiH, Agencija je, u suradnji s međunarodnim organizacijama i nadležnim ministarstvima, organizirala niz događaja koji su imali za cilj upoznavanje obrazovne javnosti s PISA 2018 rezultatima kao i preporukama za prevazilaženje lošeg stanja u BiH obrazovanju.

Organizirane su i radionice s predstavnicima pedagoških zavoda, ministarstava, kao i akademske zajednice na kojima su glavna tema bili **načini uporabe podataka međunarodnih istraživanja** u svrhu povezivanja rezultata znanstveno-istraživačkog rada i odgojno-obrazovne prakse. Agencija je vodila i medijsku kampanju u cilju informiranja opće javnosti, online diseminaciju preporuka namijenjenu članovima akademske i stručne zajednice, a pored svega ovoga, Agencija je uradila i niz sekundarnih analiza, koje dodatno objašnjavaju razloge ovakvih učeničkih postignuća u BiH na međunarodnim istraživanjima. Urađene su sekundarne analize:

- Čitalačka pismenost u PISA 2018 istraživanju
- Predškolski odgoj i obrazovanje kao determinanta postignuća učenika iz BiH u TIMSS 2019 istraživanju
- Utjecaj domaće zadaće na postignuća učenika iz BiH u okviru istraživanja TIMSS 2019
- Kvalitativna analiza za BiH ispitnih zadataka TIMSS 2019:
 - a. Matematika
 - b. Prirodne nauke

Sekundarne analize su svojevrsni doprinos Agencije poboljšanju obrazovanja u BiH, koji obrazovne vlasti može detaljnije uputiti u promjene koje su potrebne, kako u sustavu, tako i na pojedinačnoj školskoj i nastavničkoj razini.

2. Bosna i Hercegovina je ove godine jedina u regiji koja ne učestvuje u PISA 2022. testiranju, a razlog tome je odluka NSRS te nemanje saglasnosti za učešće od strane Predsjedništva BiH.

Da li u APOSO-u smatrate su opravdani komentari iz RS-a vezano za neuporedivost rezultata PISA testiranja koji su prezentovani u decembru 2019. godine.

Uzorak PISA 2018 urađen je na temelju brojnih pregovora s PISA međunarodnim kontraktorima koji su profesionalci na polju uzorkovanja. Uzorak sadrži sve važne varijable za istraživačke postupke na razini BiH. Posebno se pazilo da uzorak sadrži sve stratume koji su nužni za prostor BiH, kako bi uzorak škola i učenika odražavao uređenje obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Prosječna postignuća učenika u BiH predstavljena su unutar međunarodnih izvješća. Agencija, kao potpisnica ugovora i institucija na državnoj razini, bila je dužna, u skladu sa svojim nadležnostima, uraditi izvješće i iznijeti podatke za cijelu državu Bosnu i Hercegovinu.

Agencija nema nadležnost raditi izvješća za pojedinačna ministarstva obrazovanja, ali **svako pojedinačno ministarstvo obrazovanja može i treba uraditi dodatne analize** za područje svoje nadležnosti.

Po objavi izvješća za BiH i međunarodnih baza podataka, **Agencija je uputila dopis svim nadležnim ministarstvima obrazovanja u BiH s informacijom o načinu preuzimanja baze te je prosljedila oznake stratuma za škole iz Republike Srpske, Brčko distrikta BiH i svih 10 kantona/županija.**

Napominjemo, s podacima međunarodnih istraživanja treba znati postupati i treba znati za što se oni koriste. Kako bi dodatne analize imale smisla potrebno je da se sva ministarstva obrazovanja referiraju na bosanskohercegovački prosjek u istraživanim područjima.-

Ovdje moramo istaći kako su rezultati bosanskohercegovačkih učenika **ispod** međunarodnog prosjeka i kako **nema većih statističkih razlika** u postignućima učenika u pojedinim dijelovima BiH.

Agencija se ponudila za stručnu podršku pri izradi sekundarnih analiza te je organizirala i podržavala nekoliko obuka vezanih za uporabu podataka iz međunarodnih baza.

Činjenica je kako ministarstvima i drugim institucijama u obrazovanju nedostaju resursi potrebni za analize podataka međunarodnih istraživanja, ali to ne smije biti opravdanje za nerad. Potrebno je raditi na jačanju kapaciteta i stvarati uvjete da se ovi izvori, važni za unapređenje obrazovanja, što više iskoriste.

3. Da li su postupci i zamjerke vlasti RS-a i člana Predsjedništva BiH Milorada Dodika opravdani i razumni?

Naša institucija nema ovlasti preispitivati odluke i zahtjeve Predsjedništava BiH. Naš zadatak je da postupimo po odluci ili zahtjevu koji dobijemo.

Nakon što je Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske preko člana Predsjedništva BiH zatražilo provedbu dodatnih modaliteta sudjelovanja koji bi osigurali veću vidljivost RS-a unutar rezultata PISA istraživanja, Agencija je pristupila intenzivnim pregovorima s organizatorima međunarodnih istraživanja.

Organizacija OECD, koja vodi PISA istraživanje, jasno je izjavila kako svaka zemlja sudionica, uključujući BiH, može izabrati dodatne modalitete sudjelovanja, **uz uvjet prethodnog potpisivanja ugovora na državnoj razini.** Dodatni modaliteti osigurali bi i sudjelovanje naše države u PISA istraživanju i veću vidljivost Republike Srpske.

O zahtjevu za dodatnim modalitetima za Republiku Srpsku, Agencija je upoznala i sva ostala nadležna ministarstva obrazovanja koja su isto tako mogla iskazati interes za dodatni modalitet za područje svoje nadležnosti, ali su svi osim RS-a ostali pri stavu kako dodatni modaliteti za područje njihove nadležnosti nisu potrebni. Agencija je o svim zaključcima izvijestila sve zainteresirane strane.

4. Kakva su iskustva APOSO-a sa vlastima RS-a prije objave rezultata 2019. godine, a kakva su nakon objave?

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je stručna institucija koja u okviru svog djelovanja njeguje i razvija suradnju na stručnoj razini sa svim institucijama u BiH pa tako i u Republici Srpskoj.

Suradnja je nešto na čemu treba raditi, ali i nešto bez čega ne možemo. Neophodna nam je za rješavanje zajedničkih problema definiranih međunarodnim istraživanjima i iskreno se nadamo kako će ona u budućnosti samo jačati.